

Abonamentul:

pe 1 an 5 cor.
pe 1/2 an 2-50
pe 1/4 an 1-25

ROMANIA:

pe 1 an 7 lei
pe 1/2 an 3-50

ȚARA NOASTRĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ

Directorii: IL. CHENDI și OCT. GOGA.

Redacția
și
administrația

SIBIU
NAGYSZEBEN
strada Morii 8.

Adevărul.

Motto: „A gróf Karácsonyi palotájában Herceg Ferencz ez alkalomra írott „A levél” című kacagató blüette-jét mutatták be... Mocsanyi Antal egy felszegen szerelmes tanár szerepében vállalt ki sok kacagást a közönség sorából.*)

Ziarele maghiare din Budapesta, 17 Mai.

De luni de zile azistăm la un război crâncen în publicistica noastră. O polemică ascuțită a luat proporții neobișnuite. S'au aruncat în cursul acestei campanii cuvinte grele, lovituri pătimașe. S'au adus pe teren toate armele din arsenal și s'au întrebuițat pentru smulgerea biruinței chiar și mijloace cari nu mai țineau seamă de îndatoririle pe cari le cere „lupta dreaptă”. Acum războiul e pe sfârșite. Cel puțin așa îți vine a crede când vezi părăsindu-și adăpostul prielnic o seamă de oameni cari s'au bucurat totdeauna de ocrotirea păcii și cari acum au început să facă plimbări pe câmpul de luptă, deplin convinși că nu mai primesc lovituri și pot da fără nici un pericol, chiotul larg de triumf. E o plăcere destul de vulgară aceasta și cei cari o simt pot avea doar mângâierea că sunt mulți. Vom fi iertați, dacă nu ne vom înșirul n rândurile lor și acum după potolirea patimilor vom încerca să spunem un cuvânt sincer într'o chestie de mare importanță pentru viața neamului nostru.

E vorba de articolul D-lui Tăslăuanu „Două culturi” care a stârnit discuția aprinsă și fulgerele de mânie ale d-lui Aurel C. Popovici.

Dacă trecem cu vederea unele judecăți pripite și acceptăm lămuririle ulterioare în cari se desfășură mai clar intențiile autorului, *fondul* acestui articol se reduce la afirmarea, că în sânul cărturării noastre se ivesc zi de zi tot mai multe îndemnurile unui egoism îngust cari pot compromite legătura de solidaritate firească între cele două categorii sociale ale neamului nostru cari sunt: *țărâtimea* și *cărturarii*.

Să stăruim puțin asupra acestei chestiuni.

*

Din zile de demult până deunăzi poporul nostru în această țară a trăit prin o singură pătură socială, prin *țărâtime*. Aceleași suferinți, aceleași credințe sbuciumau pe bietii plugari legați de glie pe tot cuprinsul acestui pământ. Uniți prin îndemnurile aceluiaș trai, aceleorași datini, iobagii de „legea românească” aveau o singură matcă pentru gândurile și nădejile lor, și la Murăș și pe Târnavă și pe malul Crișurilor în căsuțele albe sub acoperișul de paie

*) In palatul contelui Karácsonyi s'a dat farsa lui Herceg Ferencz scrisă din acest prilej. *Antoniu Mocsanyi* în rolul grotesc al unui profesor îndrăgostit, a stârnit mult râs în rândurile publicului.

trăia un singur suflet fărâmat în mii de părticele. Ca fața unui lac din „munții noștri” așa eră sufletul acestui popor. Soarele îi lumina deopotrivă suprafața undelor și trezea aceleași rășfrângeri de raze, iar viforul îi tulbură la fel adâncurile și o picătură din acest întins de apă îți lămurea taina lui. Neamul nostru eră o unitate.

Ca pe un popor de țărani ne-a ajuns anul de sguduire: patruzeci și opt. În vremea îndelungată a domniei feudale ni s'au prăpădit aristocrații cari și-au sacrificat pe rând toate atribuțiile lor etnice și-au fost înghițiți de clasa dominantă străină. Loviți de sus fără nici un sprijin, povățuiți de scriptura evangheliei și îndrumați arare de cărja arhierescă, — acești oameni năcăjiți au petrecut veacuri întregi. Cei ridicați din rândurile lor prin vre-o întâmplare a sorții au rătăcit în tabăra de unde venea porunca și „slobozenia celor mai mari”. Numai puțini, foarte puțini au fost acei bărbați cărturari smulși din sânul țărâtimei cari în acest timp purtau în sufletul lor dragostea pentru mulțimea obidită. Călăuziți de avântul generos al vremii, cu inima sbuciumată de sentimentul unei repulziuni împotriva nedreptății de cari și ei înșiși pătimeau, acești cărturari erau în mod firesc destinați pentru rolul de conducători ai sorții celor mulți. Din frământarea unor patimi de veacuri cari au dospit amărăciunea țărănilor noștri, cei câțiva oameni cu carte au înțeles drumul ce trebuia urmat. În focul luptei care se deslănțuia, ei erau expresia conștientă a unui ideal comun, oglindit în inimile tuturor. Pășirea lor avea atribuțiile celui mai desăvârșit altruism înfrățit pe deplin cu aspirațiile mulțimii. Aveau deci o legătură de intimitate sufletească cu mulțimea, aveau cinstea și încrederea țărănilor. Asupra lor se concentră toate privirile, gestul lor domină masele de lănceri, povața lor eră cuvânt de ordine. Ei erau concretizarea tuturor nădejilor infiripate în întunec care izbucneau în deslănțuirii pătimașe. În dânsii vedeau țărâni pe omul iscusit în povețe, merit să-i răsbune și să le croiască o soarte mai bună. Acestor oameni cu sufletul pătruns de idealul lor, cu inima țărânească sub hainele nemțești le-a dat poporul un nume atât de curat din care se deslușește atâta intimitate, atâta cinstă și încredere. Le-au zis: *domnii noștri*. Cine a ascultat la vatra țărânească poveștile unui moșneag care spunea de Iancu pe câmpul dela Blaj, ori pe crestele munților apuseni, cine a auzit glasul unui moț bătrân și s'a înflorat de fulgerele din ochii lui, acela s'a putut pătrunde de înțelesul pe care l-a pus poporul în cuvintele: *domnii noștri*...

Dela 1848 și până astăzi au venit două generații. Prin inaugurarea vieții

constituționale, între altele au început să se schimbe și împrejurările sociale ale neamului nostru. Din țărâtimea lipsită cu totul de creștere culturală, în condiții economice destul de vitrege, având în suflet întipărită amintirea atâtor ani de umilință istorică, au început să răsară pe ici pe colo oameni trecuți prin școli. „Domnii noștri” s'au înmulțit zi de zi și au ajuns astăzi să alcătuiască o nouă pătură socială. În cursul acestor cinzeci de ani însă încrederea tradițională a fost știrbită pe alocurea de urmași și sentimentul de frățietate între cele două categorii sociale a slăbit.

Ce s'a petrecut anume în acest restimp? Obida masselor țărânești n'a găsit alinarea așteptată. Au rămas și pe mai departe vii și chinuitoare aceleași nevoi. Truda acelor suflete curate cari au fost cei dintâi din „domnii noștri” a suferit tot mai multe înfrângeri. Încrederea pusă în puterile lor n'a putut aduce roadele așteptate și desamăgirea a trezit clipele celor dintâi șovăiri. În rândurile răslețe ale cărturării infiripate de curând, au început a se ivi mișcări de dibuire, proprii tuturor tagmelor improvizate. După zilele de ridicare unitară a neamului au urmat anii îndelungi de desfășurare înceată a intereselor particulare. Prin diferențierea socială s'a dat naștere și unei diferențieri de interese. Cei mai mulți din cărturarii ridicați erau prin profesia lor îndrumați la șerparul țărânului care le dă hrana de toate zilele. Cariera celor mai mulți — în situația anormală a împrejurărilor politice — se întemeia pe acest șerpar al bietului om dela sate, platnic, răbduriu, stors de toți. Schimbându-se relațiile vieții politice tot în paguba noastră, aceste împrejurări s'au înăsprit din zi în zi. Prin educația străină încă s'au mai stângenit îndemnurile sufletelor și cu vremea s'au furișat între noi tot mai multe tendințe de egoism îngust, îndrumările unui spirit de căpătuială cari alterează echilibrul intereselor vitale între cele două pături ale poporului nostru.

Să fim drepiți! În mijlocul nostru au început a se ivi oameni pentru cari tradiția ideilor generoase, sămănate de înaintași a ajuns o dogmă învechită, fără putere. O seamă din intelectualii noștri au compromis legătura de intimitate sufletească a generației dela patruzeci și opt cu masele poporului. Câți nu cunoaștem noi, astfel de indivizi cari prin purtarea lor au izbutit să schimbe în mintea țărânului straietele nemțești într'un simbol de exploatare a plugarului năcăjit. Cunoaștem o mulțime de „intelenți” călăuziți de pofta îmbogățirii pripite, împinși în toate faptele lor de un egoism brutal. Ii vedem cuvântând la adunări, aruncând vorbele unui retorism fără suflet, cuminecându-se odată pe an prin

un „dar“ de douăzeci de coroane trâm-bițat la gazetă. Li vedem trăind și murind și împărțind daruri și făcând pe „frun-tașii“ și ni se urcă sângele în obraz când cutare sătean stors în urma „afacerii“ își încheie povestea: „Așa să-mi ajute Dumnezeu, cum ți-am spus adevărul domnule“... S'ar părea că în sufletele hămesite e o sete bolnavă dospită din fiorul atâtor generații de strămoși chinuți și flămânzi — cari cer alinare prin rostul acestor urmași... Oricare dintre cetitori poate desfășura mai departe această idee jalnică și poate număra pe degete....

De-o seamă dintre cei „sus puși“ ce să mai vorbim? Cuvintele unguști puse cu atâta amărăciune în fruntea acestor rânduri sunt argumentul cel mai clar. Ni se înmulțesc oamenii cari în bucuriile și durerile lor se depărtează de ale noastre, cari în interpretarea datorii lor naționale nu mai țin seamă de adevăratele trebuințe ale neamului. Căci în adevăr, cine își poate închipui o mai nesocotită jignire a sentimentului său de mândrie legitimă, ca atitudinea de izolare desăvârșită a celui legat de tine prin porunca tainică a frățietății de sânge? Tu tinere care îți tângești traiul nevoiaș din fărâmiturile unui stipendiu în mansarde din etajul al treilea între jidanii din Budapesta, tu culegi strașnice învățăminte ale dragostei de neam! Și tu scriitor român care te sbuciumi de durerile tuturor, care te cutremuri ca o mimoză bolnavă de ori-ce adiere a vânturilor dușmane, tu încă ai un prilej de întărire a credințelor tale, când un descendent al unei familii cu rădăcini atât de puternice în conștiința publică a neamului tău, stoarce aplauze meritate pe urma tiradelor lui Herczeg Ferencz! Scrie-ți înaintea versurilor, smulge cât poți din inimă, coboară pe hârtie ori-ce fior din sufletul acestui neam fără noroc și ai mângâierea că nu vei izbuti niciodată să te ridici în mintea alor tăi, alături de cutare jidovaș cu pistrii care înciocălează rime insipide în plimbările de pe malul Dunării! — Aceste sunt învățăminte

grozave. Răceala pe care-o trezesc în suflet se curmă cu greu. Inzadar sunt toate contribuțiile unei generozități de ocazie. Noi nu vrem astfel de interpre-tări ale sentimentului de jertfă cari îngenuchiază mândria unui popor. Indemnul sufletului deosebește darul de bacșiș. Și noi știm cu toții că demnitatea zdrențuită a unui neam nu se mai poate peteci prin bilete de bancă. Noi vrem sufletul, — dar vedeți, sufletul se duce departe, tot mai departe...

Neamul nostru e pus astăzi în fața unor probleme cari nu se pot rezolvi decât prin o puternică disciplină a tu-turor rândurilor. Trebuie să apropiem și orânduim mulțimea, să unim toate îndemnurile de luptă, să infirpăm o oștire stăpânită deopotrivă de puterea unei idei. Mișcarea noastră de astăzi e merită să închege toate murmurele de durere și din înrudirea lor să creieze puternicul temei moral al unei acțiuni unitare. În aceste zile de grea cumpănă nu poate exista decât o singură formulă a îndatoririlor obștești.

Ori-ce tendință de-a crea un senti-ment de solidaritate într'un cerc de oameni se întemeiază pe omogenitatea de interese și îndemnuri a elementelor menite să formeze o grupare. Nu se poate închipui solidaritate între oameni ale căror interese se ciocnesc, sau ale căror îndemnuri servesc scopuri opuse. Iată de ce în mișcarea noastră, noi încă trebuie să ținem seama de categoriile din cari voim să închegăm o forță colectivă, să pipăim pulsul lor, să le judecăm cu toată liniștea echilibrul actual și să căutăm pe ce căi se poate ajunge la o legătură trainică. Acesta e deci timpul când trebuie să ne măturăm păcatele interne, să ne premenim. Acum e timpul să lămurim și fixăm definitiv în conștiința poporului valorile morale ale oamenilor. Acum suntem datori să arătăm, că pentru îm-plinirea datorii către neam cu toții avem o singură cărare, că pe arena vieții politice nu pot fi români „moderați“ și români „radicali“, ci numai *români!* Și tot acum e timpul suprem să începem

munca de regenerare a nivelului moral în viața noastră publică. Prin spiritul nou al unui altruism cinstit, noi gene-rația de astăzi trebuie să reintronăm vechea încredere făcătoare de minuni, între popor și „domnii noștri“.

E datoria tuturor oamenilor cari au un rost în viața publică să se anga-jeze la această luptă de primenire. Și e mai ales datoria publiciștilor să fie în rândurile cele dintâi în această luptă și să primească cele dintâi lovituri. Aceasta e o datorie națională, o trebuință care nu poate suferi amânare. Poate fi bo-tezat acest avânt ori-cum „socialism“ chiar, — porecla e indiferentă, — dar e vremea să-l pornim din toate pu-terile. Să ridicăm deci vâlul de pe toate minciunile cuvioase, să le zicem pe nume păcatelor cari bântuie societatea noastră și să aducem un suflu aspru de sănătate, care să invioreze viața noastră publică. Și să nu ne temem de sughițele cărcotașilor mărunți. Așa a fost de când e lumea: numai peste rui-nele de cadavre s'a putut înfige pe pa-rapet steagul biruinții.

În serviciul acestei idei s'a angajat și scriitorul articolului „Două culturi“ și călăuzit de intenții curate s'a năzuit să înfățișeze o problemă de mare interes pentru noi. A avut desigur judecăți pri-pite, afirmații neîntemeiate acest articol, dar *fondul* lui — cum am văzut — nu e brodat pe un neadevăr, ci dimpotrivă e izvorit din preocupările noastre zilnice. Iată de ce e nejustificată violența sur-prinzătoare a d-lui Aurel C. Popovici și desgustătoare injuriile acelu cor de cărtitori improvizati, cari s'au socotit în drept să-și părăsească adăpostul tăcerii care i-a ocrotit.

Nu ne dor nici îngăimările presei maghiare. Am fost totdeauna de cre-dința că un popor care are puterea de-a nu-și ascunde păcatele, nu e lipsit încă de putința premenirii sănătoase.

Octavian Goga.

FOILETON.

ÎNSERARE...

În juru-mi e o pace ca într'un templu mort
Sau poate e ecoul pustiului ce port
De-atâta vreme 'n suflet: în inimă și gând.

O rază — cea din urmă — și soarele căzând
Aprinde uriașe lumini crepusculare,
Se mistue în flăcări și fum întreaga zare,
Cetăți, biserici, sate, castele și orașe,
Perindă câte una rostogolind vâpăi
Și 'n urma lor se luptă armate uriașe
Ce trec din zare în zare pe neumblate căi...

Amurgul e un fulger imens, incremenit
În piscuri luminoase și văi întunecate,
Amurgul e o mare cu valuri sângerate,
Un codru, o câmpie, priveliște din miț,
Cu temple dărimate scaldate în lumină, —
Amurgu-i feerie de verde și carmin
Un vis din altă lume, din visele ce vin
Când inspirarea sboară în lumea ei senină...

Sânt numai eu. În juru-mi orhestrile de frunză
Șoptesc o simfonie din vremea de demult,
O altă simfonie încearcă să-i răspunză,
Din sufletu-mi pe care de atâta timp l-ascult.
Mă simt trăind în toate și totul e în mine
Melancolia toamnei din sufletu-mi e ruptă

Iar mintea mea-i ca cerul: nehotărîtă luptă
Între lumina zilei și noaptea care vine...

Mă simt trăind în toate. Luminile de seară
Și frunzele pălite și-al ramurilor glas
Îmi par ființe scumpe, ființe ce au rămas
Din vremi ce au fost odată și n'au să vină iară...
Îmi pare că pământul și cerul doar pe mine
Mă au stăpân, că numai de dorul meu trăiesc
Și-mi spun atât de multe că tot ce-i pământesc
Rămâne jos — iar gândul în zările senine.

Și cum cioplește — amurgul trei cruci pe o colină
Iar jos, o plebe care privește cătră ele
Mă reintorc cu mintea spre vremurile acele
Când stăpâneă credința atâta de senină.
Domneă atuncea noaptea cu farmecile sale
Speram cu toți o lume ca lumea-ne mai bună
Dar astăzi, adevărul stăpân e pe minciună
Iar noi pășim de veacuri pe o altă nouă cale.

Dar iată... capul nostru plecatu-s'a. Privirea
E tristă, obosită și pașii îndoielnici
Speranța ne e moartă căci furăm prea sfielnici
Și de-a murit speranța, ni-i moartă fericirea!

Coboară noaptea blândă și cerul își încuie
Palătele de aur în porțile-i albastre
Răsar îndepărtate luminile sihastru
Iar luna rece, tristă pe treptele-i se suie.

E clipa cea din urmă a visului. E clipa
Când mintea 'nseninată gândirile gonește...

Pe-o rază cenușie o umbră lată crește:
Un liliac ce 'n taină își scutură aripa
Și sboară cătră turla bătrână, învechită,
Sub care odinioară credința fu slăvită.
Aci veneau odată bătrânii să se 'nehine
Au răsunit aicea cântările creștine
Și au ars mirezme sfinte, tămăie și făclii
Acei care plecară demult dintre cei vii.
Să intru? Cine știe de-oi mai veni vreodată
Și cine știe dacă venind voiu mai găsi
Aceleași candelii negre, aceleași vechi făclii
Icoanele, altarul și bolta 'ntunecată...

Sânt singur... și e noapte și totuș nu mi-e frică.
Catapeteasma, iat-o, în două se despică
Și glasuri răsvrătite răsună în altar
Și-i larmă, ca în noaptea sublimului Calvar.

Dar nu mă tem: în juru-mi încep să se adune
Acei care odată veni-vor să răsbune
Credința sfărâmată, speranța ce a murit
Acei care credința odată au vestit
Și vin să redeștepte cuvintele străbune.

Dar ochii lor nu-s ochii senini ca aurora
În ochii lor scânteie de mult ascunsă ură
Și glasul lor e glasul al nostru al tuturor:
— Credință vrem, speranță; întreaga învățătură:
Sodoma și Gomora!

Victor Eftimiu.

O falsă asemănare.

În ziarele noastre, ca și, uneori, în întruniri politice am văzut adeseori făcându-se o asemănare cu totul greșită. Și anume iată care:

Venind vorba de situația noastră politică, ea e asemănată cu aceea a maghiarilor sau a Bulgarilor din România. Și de câteori presa maghiară, sau vre-un orator aprins din dieta dela Budapesta strigă că în România Evreii, sau alți străini sunt persecutați, pe când noi, Românii de aici, o ducem mult mai bine, — le răspundem că nu este adevărat, deoarece străinii din România sunt mult mai liberi decât noi și sunt la largul lor să se cultive după cum le convine, regatul român fiind un stat eminentemente liberal. Cam acest răspuns s'a dat de către presa noastră și mai dăunăzi, când fițuca lui Moldovan Gergely și, după ea, un șir de alte gazete ungurești făcuseră reproșuri guvernului român pentru pretinsa persecutare a Bulgarilor dobrogeni.

Părerea noastră este că oamenii noștri fac foarte rău, când primesc o discuțiune pusă în acest chip. Ca cetățeni autonomi ai acestei țări; ca naționalitate aparte și destul de puternică pentru a avea un rol precumpănitor în conducerea statului din care facem parte; ca popor de sine încheiat, care în trecut a vărsat sânge pentru apărarea țării și a servit cu credință pentru cinstea Coroanei Habsburgilor, — trebuie să protestăm energic împotriva acelor cari ne aseamănă cu niște venetici aduși pe pământul României de interese vremelnice. Acei străini, fie ei hordele de izraeliți imigrați din Galiția și din Rusia spre nenorocul României, fie ei pumnul de industriași, birjari și muncitori unguri, sau fie de altă origine, sunt niște oaspeți tolerați și nepoftiți cum se găsește în ori-ce țară străini cari luptă pentru existență. Nici în trecut n'au fost una cu statul român și nici astăzi acei străini n'au dreptul de a se considera ca o naționalitate deosebită și a știrbi astfel caracterul unitar românesc al Regatului. Căci dacă ar fi altfel, ar însemna că oaspeții din ori-ce țară, — ca de pildă Românii din Franța, sau colonia de mauro-vlahi din Bosnia — să aibă dreptul de a se constitui în naționalitate, ceea ce ar fi desigur absurd.

Firește, această judecată sănătoasă nu le place adversarilor noștri. Ei țin cu tot dinadinsul să ne coboare la același nivel cu „străinii“ de aiurea, ca să-și poată permite a ne trata în con-

secință. Ei doresc să facă pe „stăpânii“ și să pună între ei și noi acea distanță de drepturi, care există între cuceritori și cuceriiți, între domni și iloti, — o tendință ridicolă astăzi, după atâtea decenii de proclamare a egalității cetățenilor acestei țări.

Desigur că și printre Maghiari vor fi destui oameni politici, cari nici ei nu cred că există vre-o comparație mai absurdă ca aceea dintre situația noastră și a străinilor din România. Cu atât mai puțin ar trebui să fie printre noi oameni cari să admită măcar în teorie astfel de asemănări și să nu le respingă de câteori se ivesc în presă.

Procese. Zilele aceste au fost trași în cercetare directorul acestei reviste **Octavian Goga** și redactorul **Ovidiu Gritta** pentru publicarea articolelor: „**Generația nouă**“ și „**In jurul presei**“. Ușor se poate prevedea rezultatul acestor procese de „**agitație**“.

Dealungul Dunărei. Săptămâna trecută M. Sa Regele României a petrecut-o pe apele Dunărei. Diutr'un maiestos vas de războiu a privit țărmurile țării sale, dela Turnu-Severin până la Sulina. S'a oprit pe la toate porturile, unde populația română și autoritățile publice l-au întâmpinat cu entuziasm. Și, favorizat de un timp frumos de primăvară s'a întors în Capitală, ca să aziste la obicinuita aniversare a zilei de 10 Maiu. Călătoria aceasta a regelui Carol își are și însemnătatea ei politică. Pe de-o parte ea probează din nou rolul României pe Dunăre și în apele Mării Negre, — căci vasele de războiu ale țării sporindu-se, România pe viitor nu mai este numai o putere pe uscat, ci se va ține seamă și de flota ei. Pe de altă parte această călătorie câștigă în importanță prin faptul, că regatele vecine, Serbia și Bulgaria, au ținut ca să salute pe regele Carol cu ocazia aceasta și să-i manifeste toată simpatia, — ceea ce este nu numai un semn de pace, dar probează indirect și rolul superior al României în politica din Balcani.

A murit Jules Cardane unul dintre cei mai buni ziariști francezi.

Printre cei cari și-au trimis condolențele lor d-nei Cardane e și regina Portugaliei.

CRONICA LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ.

Henry Bataille, poetul și dramaturgul francez, celebru acum în lumea teatrelor prin drama sa *La femme nue*, luată din viața pictorilor, e și el un pictor de talent.

Comitetul Salonului Umoriștilor, rugându-l să trimeată la expoziția lor câteva portrete ale celor mai vestiți contemporani, strălucitul dramaturg, care păstrează numai pentru el și pentru prietenii picturii sale, a primit — și pentru întâia dată, parizienii vor putea admira o serie de litografii de cel mai viu interes.

Cei 45 e numele unei noi societăți, înființată de câțiva tineri literați și artiști francezi; sub acest titlu, ei vor să reunească pe bărbații din noua generațiune, cari s'au distins în literă și științe.

Scopul acestei societăți e să pună în contact pe tinerii artiști, cunoscuți toți, cari nu se cunosc personal între ei.

Printre cei 45 sunt poeții H. de Regnier, Pierre Louys, Abel Bonnard, autorii dramatice H. Bataille, H. Bernstein, Tistan Bernard, P. Veber, Edmond Sée, Emile Fabre etc.

Răsplata, nuvele de N. Dunăreanu, e titlul unei voluminoase cărți de proză, apărută în editura „Minervei“.

Când cercetătorii catalogului „Minervei“ cam încrunță sprâncenele văzând atâtea volume din cari foarte multe ar fi putut lipsi, gândul li se duce în primul rând la d. N. Dunăreanu.

Fiindcă autorul „Răsplatei“ e cel mai monoton dintre tinerii prozatori. Il cetești fără nici o plăcere. Își ia subiectele din mediul cel mai banal: „La chercaneaua Uzlinei“, „Domnul Davidescu“, „Vania“, „Maxim Ciacara“ — iată eroii nuvelor d-lor Dunăreanu. Unii sunt băcani — și autorul le descrie toate unghiurile prăvăliei. Alții sunt lipoveni cari umblă în lotcă, alții revizori, — alții dobrogeni. Nici o surpriză, nici o pagină care să miște — în tot volumul acesta.

E foarte obositor să cetești peste 300 pagini cu amintiri lipovenești, cu descrieri lipsite de poezie, cu amănunte din viața cutărei cucoane Lisaveta. Și în primul rând, datorită unui scriitor e să se intereseze prin lucruri noi, neașteptate; altminteri, calificativul „de duzină“ — e foarte aproape.

Zuavul rău.

Din A. Daudet.

În seara aceea Lory, faurul din Sainte-Marie-aux-Mines, nu era în voie bună.

De obicei îndată ce se stingeă focul în făuriște și asfinția soarele, el s'așeză pe-o bancă, înaintea ușii, gustă plăcuta sfârșeală pe care o dă munca grea și năduful zilei, și până a nu-și trimite ucenicii pe acasă, bea cu ei câte un păhar de bere proaspătă, uitându-se cum iasă lucrătorii din fabrici. Dar în seara aceea a rămas în făuriște până în vremea cini; la masă încă s'a dus părindu-i parcă rău. Și se gândea bătrâna, privind-și omul:

„Oare ce să-l fi găsit? Să fi primit dela regiment vr'o veste rea și nu vrea să mi-o spue? Poate ni-e bolnav băiatul cel mai mare...“

Dar n'a îndrăsnit să-l întrebe. Se năcăjea să facă să tacă cei trei copilași bălani — culoarea spicului răscopt, — cari rădeau în jurul mesii, cronțănind la salată de ridichi negre cu smântână.

În sfârșit faurul și-a împins mânios, farfuria.

— Ah, nemernicii... ticăloșii!...

— Dar' cu cine ai, Lory?

El a izbucnit:

— Ia cu vr'o cinci — șase mișei, cari în uniformă de soldați francezi umblă de azi-dimineață prin sat, pe după cap cu Bavarezii... ăștia încă sunt de cei cari... cum le zice?...

Cari optează naționalitatea prusiacă... și nu este zi nu vezi Alsacieni de aceștia nevrednici.... Parc'au mâncat ceapa ciorii!...

Bătrâna a încercat să-i apere:

— Ce vrei, omule, nu-s chiar așa de vină copiii ăștia. E atât de departe Algeria, acolo unde-i trimit!... Îi cuprinde dorul de țară. Și ispita de-a se 'ntoarce e și mai tare când se gândesc că aici n'or să mai fie soldați.

Lory a dat odată strașnic cu pumnul în masă:

— Taci mamă!... Voi, femeile, nu vă pricepeți la de-acestea. Nevoite să trăiți mereu cu copiii și numai pentru ei, voi le vedeți toate după măsura plodurilor voastre. Dar îți spun eu că oamenii aceia sunt netrebnci, renegați, cei din urmă între lași, — și că dacă din nenorocire Cristian al nostru ar face o așa ticăloșie, apoi pe cum e de sfânt și adevărat că pe mine mă chiamă George Lory și c'am slujit șapte ani la vânători în Franța, tot astfel de adevărat e că aș băga sabia 'n el.

Și groaznic, ridicat pe jumătate, faurul întoarce capul spre lungă spadă de vânător, atârnată de perete supt portretul fiului său, un portret de zuav, făcut colo în Africa. Dar vederea acestui chip de Alsacian cinstit, ars de soare, în albul șters pe care-l iau culorile vii în lumină mare, l-a liniștit de-odată, și el s'a pus pe răs:

— Imi fac gânduri de geaba. Parc'ă lui Cristian al nostru i-ar putea da prin cap să se

facă Prusiac, când a prăpădit atâția din ei în războiu.

Inveselit de gândul acesta, omul și-a sfârșit cina mulțămit, și apoi a plecat să dea de dușcă vr'o două halbe la Ville de Strassbourg.

Acum bătrâna e singură. După ce a culcat pe cei trei bălani mititei, cari s'aud în odaia delături gângurind, ca un cuib ce dă s'adoarmă, își ia lucrul și s'apucă de cârpit, dinaintea ușii dinspre grădină. Suspina din când în când, și se gândește:

„Ba mie mi-ar mai plăcea. Vor fi ei lași, renegați, dar ce are a face... Mamele lor sunt fericite că-i au iarăși“.

Și și aduce-aminte de vremea când flacăul ei, înainte de-a pleca la armată, la ceasul acesta din zi era îngrijind grădinița. Privește fântâna la care venea el să-și umple stropitoarele, — eră 'ntr'o haină lungă, și avea lung părul, frumosul lui păr pe care i-l l-au tuns când a intrat la zuavi..

De-odată tresare. Ușița din fund, care dă spre câmp, e deschisă. Căinii n'au lătrat. Totuș cineva vine pe lângă ziduri, ca un hoț, se furișează printre stupă...

— Bună seara, mamă!

În fața ei stă Cristian, cu uniformă destrămată, rușinat, zăpăcit, cu limba grea. Ticăitul s'a 'ntors în țară cu alții și de-un ceas tot dă târcoale curții, așteptând plecarea tatălui său, ca

Brieux, cunoscutul autor dramatic, a dat o nouă piesă în trei acte *Simone*, care s'a jucat cu mult succes la Paris, zilele trecute.

Subiectul e foarte simplu: un bărbat își ucide soția, fiindcă-l înșelă și pleacă în străinătate, împreună cu copilița lui, Simona. Peste cincisprezece ani, când Simona trebuie să se mărite, află drama petrecută între părinții ei, cere socoteală tatălui — și sfârșește prin a-l ierta.

Brieux, în jurul acestei intrigi așa de ușoară, a brodat o dramă emoționantă, căreia i-se prevede în toamna viitoare e serie întreagă de reprezentațiuni.

E curios faptul că același subiect a fost tratat acum zece ani, tot într'o dramă, de către un scriitor mediocru; piesa acestuia zace încă în cartoanele teatrelor!

Societatea Männerchor din Zürich a dat un concert în Paris; succesul a fost neașteptat.

Această societate a fost înființată în 1826, de către Nægeli, inițiatorul corului în patru voci.

El eră bazat pe observația că muntenii împotriva obiceiului locuitorilor dela câmp, cântă de preferință pe mai multe voci.

Inovația lui Nægeli obțină cel mai mare succes.

Imediat se formară societăți în toate satele și orașele din Elveția, practicând cântecele pe patru voci.

Ele luară o întindere așa de mare, că la sărbătoarea federală a cântecului din 1905, se întruniră aproape zece mii de executanți!

Această înflorire a avut ca urmare nașterea unei sumedenii de compozitori de melodii populare și patriotice, cărora li-s'a dat locul de onoare în audițiunea dată la Paris de către Männerchor.

Alfred de Vigny e singurul dintre marii poeți romantici francezi, căruia nu-s'a ridicat încă o statuie.

Un comitet de scriitori celebri — printre cari întâlnim pe Leon Dierx, Anatole France, Edmond Rostand, Jean Richepin, François Coppée, Henri de Regnier, Cattule Mendes, etc., au deschis o listă de subscripție publică, în fruntea căreia, s'au înscris cu sute de lei, societatea oamenilor de litere, a autorilor dramatici, Clemenceau, Rothschild etc.

Maeterlink, Jean Aicard, Emil Faquet ș. a., au dat și ei câte zece lei.

Tot e bine!

La Orléans (Franța) au început sărbătorile în cinstea eroinei francezilor, Jeana d'Arc, supranumită *Fecioara din Orleans*.

D. Corneliu Moldovanu, care în volumul de versuri *Flacări*, nu ne-a spus nimic, a ascultat sfatul înțelept al unora, și lăsând la o parte inspirațiile originale, — s'a dedicat traducerilor.

În felul acesta, d-l Corneliu Moldovanu va aduce și literaturii și d-sale însuși, mai multe foloase.

Scriitorii de felul d-lui Moldovanu sunt mulți, în toate literaturile.

Nefiind înzestrați cu adevăratul dar al poeziei, lipsiți de imaginație, chinuți de regulele „Poeticelor“, acești scriitori pot, în schimb, mână cu multă ușurință versul. Limba lor e corectă, ritmurile sunt sonore, asperitățile și disonanțele aproape le lipsesc; în traduceri, ei reușesc cu mult succes. La noi, d-nii Haralamb Lecca, D. Nanu, Corneliu Moldovanu ș. a., și-au înțeles dela o vreme adevărata misiune și ne-au dat măestrite traduceri din marii autori străini.

D-l Moldovanu, aduce în *Cântarea cântărilor* — vestita poemă biblică — un bogat material poetic, îmbrăcat într'o haină arhaică de o frumuseță rară.

Iată, de pildă, un fragment din ruga lui *Solomon către Sulamita*:

*Gătelile vestmintelor ce 'mbraci
Sunt luncile Șaronului de maci.
Sunt văile Șerinului de crini, —
Sunt dealurile pline de grădini.*

Sau:

*La casa mea am șazececi de regine
Optzeci de fiitoare și mai bine
Ibovnice și sclave sute am
Și toate sunt frumoase și de neam,
Și toate-au fost fecioare ne 'ntinate, —
Dar draga mea mai mândră-i decât toate...*

Cântarea cântărilor, în traducerea d-nului Moldovanu, e o prețioasă podoabă a literaturii noastre.

Cugetările d-nei Adina Olănescu marea româncă, a cărei vieată încheiată atât de trist în catastrofa de acum un an trebuie să fie o pildă pentru toate femeile, — au apărut în editura „Minervei“, cu o amănunțită biografie de d-l Ion Scurtu.

Aceste cugetări sunt mai mult expresia unui suflet mare, decât ale unei minți scăpărătoare; sunt un imn închinat adevărului, iubirei de patrie, frumosului — și tuturor sentimentelor pe cari le încearcă omul ales.

Sfaturi folositoare societății:

Cerșitorii sunt o plagă socială: toți cetățenii sunt datori a stărui ca statul și comunele să ia măsuri pentru ajutorarea zilnică a celor neputincioși și pentru internarea celor vițioși.

Nestrămutată credință în Dumnezeu:

Altul zice: Probează-mi existența lui Dumnezeu și voi crede. Iar eu îi răspund: probează-mi că nu există, ca să încetez de a crede.

Urări pentru fericirea patriei:

Dea Domnul ca democrația noastră să conducă țara mai departe, și mai bine, pe vremurile atât de liniștite ce are norocul de a întâmpina.

Cugetările Adinei Olănescu s'au tipărit în folosul „Societății Femeilor Române“. *Eft.*

Convenire socială. Sâmbătă în 16 l.c. „Reuniunea sodalilor români“ din loc a aranjat o convenire socială împreună cu cântări. Corul a fost condus de d-l Candid Popa.

Punctele bogatului și variatului program cum „Cântecul pescarului“ de D. G. Kiriak; „Trecui Valea“ de I. Mureșianu; „Tot ți-am zis mândro“ de T. Popovici; frumoasa compoziție „Mori mândro“ de A. Bena și partiile solo, cântate de d-l Ișanu, au fost viu aplaudate.

Reușita a fost cât se poate de bună, se cuvîna multe laude d-lui *Candid Popa*, conducătorul corului.

În tot timpul petrecerii d-l V. Tordășianu, vrednicul prezident a vizitat fieștecăre masă unde se întrețineă câteva minute cu conmesenii.

Cu ocaziunea acestei petreceri s'au adunat la fondul „Văduvelor“ cor. 17 și 73 bani prin mijlocirea pălăriei „D-zeu vede“ purtată de prezidentul Tordășianu.

Din inteligență am observat pe d-l Dr. E. M. Cristea, Dr. Iancu, d-l Tăslăuanu cu doamna, familia Tordășianu, mulți voluntari și câțiva candidați de advocat.

În pauză publicul a fost distrat de cătră muzica *Brașoveniu*, care a cântat frumoase arii naționale producând multă animație.

După cântări a urmat dansul, care a durat până în zori de zi. *Ovidius.*

se între. Ia ar vrea să-l certe, dar n'are curagiu. E atâta vreme de când nu l-a mai văzut, nu l-a mai sărutat. Pe urmă, el o dumerește atât de bine: i-s'a urit departe de țară, de făuriște, trăind vecinic departe de-ai lui. Disciplina s'a năsprit, camarazii îl numeau, din pricina accentului lui Alsacian, „prusiac“. Ea crede tot ce spune el. N'are decât să se uite la el ca să creadă. Vorbind mereu, au intrat în odaia cea scundă. Copilașii, treziți din somn aleargă desculți în cămășuțe, să-și sărute fratele. Ar vrea să-i dea de mâncare, dar nu îi e foame. Ii e numai sete, strașnic de sete, și bea cu 'nghițituri mari apă, să stâmpere arsura berii și-a vinului alb, cu care s'a cinstit de azi dimineață la crăsmă.

Prin curte umblă cineva. Se 'ntoarce faurul.

— Cristiene, vine tatăl tău! Ascunde-te iute să am vreme să-i spun, să-l lămuresc..., și ea 'l împinge după sobă, și s'apucă iar de cusut, cu mâinile tremurătoare. Din nenorocire chipiul zuavului a rămas pe masă, și acesta-i cel dintâi lucru pe care-l vede Lory când intră 'n casă. Gălbineala femeii, ulueala ei... De-odată înțelege.

— Cristian e aici, strigă c'o voce îngrozitoare, și desprinzând c'o mișcare turbată sabia, se prăbușește spre sobă, unde e ghemuit zuavul, galben, desmetecit, sprijinit de perete, să nu cadă.

Mama s'aruncă între ei.

— Lory, Lory, nu-l omorî... Eu i-am scris să vie, că ai lipsă de el la făuriște...

Și ea se agită, se atarnă de brațul lui, plânge cu hohote. În întunerecul din odaia lor copiii tipă, auzind glasurile acestea mâniașe și pline de lacrimă, pe cari nu le mai cunosc. Faurul se oprește, își privește femeia.

— A, tu l-ai făcut să se întoarcă... Atunci e bine; el meargă să se culce. Voi vedeă mâine ce am să fac.

Când s'a deșteptat Cristian, dimineața, din greul somn plin de vise urite și de spaime zadarnice, s'a văzut în odaia lui de copil. Prin geamurile mici, încadrate 'n plumb, trecând, printre hămeiul înflorit, încălzeă soarele care s'a fost ridicat pe cer. Jos, ciocanele sunau pe nicovală. La capul patului stă mamă-sa. Nu l-a părăsit toată noaptea, atât i-a fost de frică de mania bărbatului. Nici bătrânul nu s'a culcat. Până dimineața s'a plimbat prin curte, plângând, suspinând, deschizând și închizând la dulapuri, și acum iată-l că intră 'n odaia fiului său, serios, îmbrăcat de drum, cu tuzluci lungi, c'o pălărie mare și c'un băț de urecat, tare și cu fier în capăt. Merge de-adreptul la pat.

— Haid, scoală-te... Sus...

Feciorul, cam tulburat, vrea să-și ia hainele de zuav.

— Nu astea, zice tatăl, aspru.

Dar bătrâna, cu teamă: Altele n'are, dragă.

— Dă-i-le a mele... Mie nu-mi mai trebuie.

Până se 'mbracă flacăul, Lory împătură cu grijă uniforma, mantaua scurtă și lungii panta-

loni roșii. Isprăvind pachetul, ia după cap tocul de tinichea, în care ține foaia de drum...

— Acum să mergem, zice apoi, și toți trei se coboară, tăcând, în făuriște. Foalele horcăe; toți lucrează. Când vede șopronul acesta deschis larg, la care se gândeă atâta când eră dus, zuavul își aduce aminte de copilărie, și de cum se jucă demult pe uliță, în zăduf și între scânteile dela făuriște, cari selipeau viu în colbul negru. Ii vine o undă de duioșie și o mare dorință să-și ceară ertare dela tatăl său. Dar-când ridică ochii, întâlnește mereu o privire neinduplecată.

În sfârșit fierarul vorbește.

— Fătul meu, zice, iată nicovala, iată uneltele, toate sunt ale tale... Și-acele încă sunt ale tale, adauge el arătând grădinița care, dincolo de ușa afumată, se 'ntindeă scaldată 'n raze și plină de albine. Stropii, via, curtea, tot e al tău... Fiindcă ți-ai jertfit cinstea pentru ele, cel puțin aceste să le păstrezi. Și uite aici, mamă-ta... Eu, — eu plec... Tu ești dator Franței cu cinci ani, mă duc să-i fac eu în locul tău...

— Lory, Lory, unde mergi? strigă sârmana bătrână.

— Tată! se roagă copilul...

Dar faurul a plecat, mergând cu pași mari fără să se uite înapoi...

În Sidi-bel-Abbés, în al treilea regiment de zuavi, de câteva zile s'a 'nrolat ca voluntar un om de cincizeci și cinci de ani. *I. Duma.*

ECONOMIE.

Izvoare.

Gazetele ungurești vestiau de curând că artistul de teatru Solymosi Elek a fost ales membru în direcțiunea unui tren vicinal de pe la Seghedin. Cu astfel de slujbe știm, de astfel că au fost învredniciți și alții între care poetul Jokai, nuvelistul Miksáth, economistul Bernáth, politicianul Széll și alții o mulțime.

Ici o bancă, dincolo o întreprindere comercială de altă parte alta industrială a ținut că lucră în interesul binepriceput al poporului pentru servirea căruia s'a alcătuit, dacă adăpostește la căminul, mai mult ori mai puțin cald al tantiemelor și proviziunilor pe unul ori pe altul dintre fruntașii gândirii și stegarii ideilor mari, chemate să dea viață neamului din care fac parte.

Și tributul ăsta nobil îl fac la noi în țară — să nu mergem în alte țări — tocmai ungurii, ce sunt la stăpânire și cărora le stau la îndemână atâtea și atâtea „sinecuri“ — să le zicem așa — cu alte titluri mai pompoase, și pe care de altfel le și folosesc cu mână largă. Cu toate acestea din acest tribut își cer parte — și la ei — chiar și întreprinderile și așezămintele curat economice.

Și toate aceste pentru ce?

Desigur pentru faptul că să dea fruntașului gândirii prilej să lucreze, să creeze pentru neam fără ca să audă plânsul copiilor săi ce sgribură de frig, fără să-și ofilească trupul în mizerie, când sufletul, eul lui de stegar al ideilor îndrumătoare e sus, e puternic și ar putea crea.

Noi, neam sărac cum suntem nu ne luăm vreme să gândim că și fruntașii gândirii trăiesc și cu trupul. Cui îi trece prin minte să se întrebe că azi puținii stegari de idei ce-i avem cu ce își țin trupul și cu ce contribuie poporul la susținerea acestor trupuri sălășuitoare de inimi și minți cu care ne mândrim și din a căror vibrație ne farmecă atâtea ceasuri de plăcere, ne dau atâtea îndemnuri mărețe!...

E departe de noi gândul cerșirii pe seama stegarilor noștri de idei. Facem constatări și spunând ce fac alții ne gândim cum s'ar putea face și la noi.

Avem două societăți culturale mari „Asociațiunea“ și „Fondul de teatru“. Avem peste 150 bănci. Avem f. „Gozdsu“ și alte fundațiuni.

La „Fondul de teatru“, la fundațiunea „Gozdsu“ ar putea încăpea, fie ca secretar fie sub alt titlu, cel puțin câte un fruntaș al gândirii fie acela: poet, fie artist dramatic, fie gazetar, fie economist, fie pictor, pedagog, sculptor, lingvist etc. La cele 150 bănci apoi ar putea fi împărțiți ca membrii — fie și în câte 5 ori 10 direcțiuni cel puțin 20—30 fruntași ai gândirii, care dă tantieme să-și aibă asigurată, baremi în parte cel puțin pâinea de pe o zi pe alta.

Să ne oprim la bănci și să facem o schiță de socoată:

Ca bază luăm 15 fruntași. Dacă toate băncile noastre s'ar pătrunde de importanța acestor ajutoare — pentru fiecare fruntaș ar ajunge câte 10—11 bănci, la care să fie membru în direcțiune ori chiar și numai în comitetul de supraveghiere. Dela fiecare bancă să ia ca tantieme numai câte 200 coroane.

Ar avea anual unul din fiecare cei 15 fruntași câte cel puțin 2000 coroane, cu care bine — rău s'ar putea susține de pe o zi pe alta și nefiind silit să se infunde în vre-o cancelarie, s'ar putea păstra și s'ar putea dedica cu întreaga lui muncă — artei ori indeletnicirii pentru care se simte chemat.

Unde ar fi în câțiva ani și literatura și știința și gazetăria și pictura și economia și teatrul nostru național!...

Icoana ce ni se arată e atât de luminoasă atât de clară încât doar am turbura-o explicând...

V. C. Osvadă.

CORESPONDENȚE.*)

Un răspuns.

În „Țara noastră“ a. c. Nr. 12 am publicat sub titlul „Glasul poporului“ unele lucruri triste, cari privesc neamul nostru și cari se întâmplă în partea sudvestică a Banatului. Când am scris corespondența amintită am avut înaintea mea idealul național, fără nici un gând ascuns, căci nu cunosc personal pe domni amintiți, și ca Român sunt interesat numai într'atâta, pentru că starea descrisă privește neamul meu fără să am dela Români din acea parte un folos material sau moral. Așadară aceea ce am scris am scris, am scris din inimă și pe baza cunoștințelor mele proprii, afară de cazul cu preotul I. Cerbu, despre care am aflat întâia dată din „Țara noastră“.

D-l părinte N. Popovici din Alibunar sub titlul „Lămuriri“ caută însă în „Lupta“ Nr. 81, 82, 83 și 84 să apere persoanele în chestie și să răstoarne afirmările mele. Dacă m'am decis acuma să răspund „Lămuririlor“ d-lui părinte Popoviciu, o fac aceasta nu pentru că să polemizez, ci numai din considerare, că chestia tratată e o chestie națională și de aceea foarte importantă, și pentru că ea ortodox-român stimează biserica noastră națională română și tagma preotească.

D-l părinte N. Popovici e sever când susține că presa noastră publicând notițe fără numele corespondentului face numai rău, căci „e indusă în eroare de corespondenți tendențioși (!) cari voiesc să brileze, ba și revindecă titlul de apărători ai poporului atunci, când pot trage în noroi autoritățile noastre bisericesti“; d-lui numește chiar astfel de corespondenți în cari e vorba de organele noastre bisericesti „bârfele“. Ca dovadă amintește că „într'una e vorbă numai de eremiadele unui cunoscut corespondent din Panciova despre starea din comuna: Glogon, Panciova, Doloave, Sefcherin, Borcea și Satul-nou, recunoaște însă singur că „așa și în aceste comune — ca comune bisericesti — au obvenit divergențe de păreri (!) cu privire la mersul lucrurilor“ și că „în comunele Doloave și Glogon s'a dărâmat vaza și autoritatea bisericii și a organelor ei“.

Pentru Panciova afirmă d-l părinte Popovici că „pentru cea mai mică (!) greșală a preotului (Cerbu) îl dau (corespondenți) în vileag, ca să știe toată lumea, cât suntem (!) de păcătoși!! Acolo unde nu e foc, nu poate fi nici fum!“

În Nr. 82 recunoaște d-l părinte Popovici mai departe, că „în urma și pe baza rapoartelor din „Reînălțarea“ nu a suspendat (consistorul) pe preotul Cerbu ci abia după ce s'a făcut arătare în regulă la consistor în contra preotului (Cerbu), consistorul a introdus cercetare riguroasă în cauză“. Așadară totuși consistorul din Caransebeș nu-și bate capul de „glasul poporului“ dacă se aude prin presa noastră, ci așteaptă să se susțearnă „o arătare în regulă (!) la consistor“.

Mai departe zice d-l părinte Popovici: „Tot așa de neîntemeiată este învinuirea ce se pune în contul consistorului din Caransebeș pentru sârbizarea comunelor Sefcherin și Borcea“ și adaugă „că s'au adus și jertfe (!?), dar cu vitregitatea împrejurărilor nu te poți lupta cu succesul dorit“ și încheie „că neglijarea și neglijarea elementului român din jurul Panciovei și sârbizarea acestora, este o afirmațiune făcută cu multă reavoință, și lipsită de adevăr“.

Nu cunoaștem „jertfele“ dar știm că de ar fi trimis consistorul din Caransebeș la timp în Sefcherin un preot român și dacă ar fi căutat să cumuleze comuna Borcea cu Ofcea și Sefcherinul cu Glogon, acele comune nu s'ar fi sârbizat. A tăgădui sârbizarea Românilor din jurul Panciovei înseamnă a acoperi greșelile „domnilor“ din chestie, și a nu-și da seamă de datorința națională. Cum s'a putut întâmpla că la Botezul Domnului în 1905 serviciul divin a fost făcut în biserica românească din Glogon de preotul sârbesc din Sefcherin, de un dușman al românismului? Cum stăm cu parohienii români din Iabuca lângă Panciova?

D-l părinte N. Popovici a cărui nume de familie românesc e sârbizat vorbește chiar de „progrese considerabile (!?)“ pe cari le-au făcut Români din acele părți dela reînființarea mitropoliei și dela despărțirea hierarhică“ și susține că „Sârbii ne sunt astăzi inferiori în orice privință“ (!)

Acela care studiază evoluția popoarelor va recunoaște că noi Românii bănăteni suntem in-

*) Pentru cele cuprinse în această rubrică răspunderea privește pe autor. N. R.

feriori Sârbilor, atât în direcția culturală cât și economică. În vara an. 1905 deși în comitetul expoziției agricole din Panciova au fost și câțiva Români, între cari și d-l protopresbiter T. Miclea din Satul-nou, nu s'a făcut nimic, că și limba românească să fie cel puțin pe afișe reprezentată. Limba sârbească eră pe afișe, cărți de intrare etc. Afișele autorităților comitatense și a societăților din acele părți sunt numai în limba maghiară și sârbească, afișe exclusiv în limba sârbească se răspândesc în comune unde nu găsești nici urmă de Sârb, pânăcând afișe în limba noastră nici de pomană. Și d-l părinte exclamă totuși: „Sârbii ne sunt în orice privință astăzi inferiori!“ Dar cu laudele proprii n'a dus-o nime prea departe, și rău faceți dacă îmbătați poporul cu astfel de fraze goale.

D-l părinte N. Popovici zice în Nr. 83: „Seleușul, Uzduinul și Ofcea au cu locul de școală un palat monumental (!) cu patru învățători“. De facto în Ofcea se află o școală, clădire modestă cu doi învățători. În Seleuș și Uzduin n'am fost, dar cred că și în aceste comune va fi ca și în Ofcea. D-l părinte Popovici zice: „Pentru că școala din Glogon s'a prefăcut în școală de stat, nu poate fi vina bisericii, acolo prevalează elementul german, carele e ușor asimilabil“.

Ultima propoziție nu o pricep, deoarece nu va voi să susțină, că Șvabii din Glogon, asimilează pe Români. Școala germană din Glogon e statificată de mult, și Șvabii n'au susținut cu nimica școala noastră, care există peste o sută de ani. Românii din Glogon nu au spus însă, că n'au avut pe nimenea, care să-l conducă, sfătuiască și lămurească, și că învățătorul d-l Perin, care ar fi trebuit să-l îndrepte, a fost pentru statificare.

D-l părinte Popovici zice că d-l I. Cerbu din Panciova e suspendat din oficiu. Pentru ce nu se execută atunci ordinul consistorului, când e vorba de existența bisericii române din Panciova? D-l părinte vorbește mai departe de „zelul neobosit al actualului protopresbiter T. Miclea din Satul-nou“ și afirmă că subserie concesiunea: „Să fim drepti cu aceia, cari merită dreptate și riguroși cu aceia, cari își pun interesele personale mai pe sus de interesul național“. Să vedem!

Preotul Bosica din Glogon fiind bolnav și bătrân, deci neputincios a face funcțiuni bisericesti a cerut capelan cu drept de succesiune, iar comitetul parohial a hotărât escrierea concursului. S'au făcut pași de lipsă la oficiul protopresbiterial din Satul nou și la consistorul din Caransebeș, dar fără nici un rezultat. Într'aceste preotul Bosica reposează. Credincioșii fac acuma pașii pentru îndeplinirea postului de preot și anume la d-nul protopop T. Miclea din Satul nou, o deputațiune merge și la d-l episcop din Caransebeș, dar fără rezultat.

Deși conform regulamentului pentru parohii, postul de preot trebuie îndeplinit în timp de trei luni, Glogonul a rămas fără preot, și numai odată pe lună se facea serviciul divin de un preot din tract. Pe atunci a servit și preotul sârbesc din Sefcherin în Glogon, și la mai mulți credincioși Români din Glogon, au fost făcute funcțiuni bisericesti de preotul romano-catolic din aceeași comună. Toate aceste s'au făcut ca să ajungă feciorul d-lui învățător Perin din Glogon să fie preotul comunei. Indată ce d-l V. Perin (feciorul învățătorului) a absolvat teologia în Caransebeș, a fost numit ca administrator parohial la Glogon. Glogonul fiind parohie de clasa primă, această denumire e abnormală, și arată o valoare a legilor noastre bisericesti din partea domnilor dela Caransebeș, pentru că d-l V. Perin n'are calificațiunea cerută pentru parohia clasa I., deoarece are numai șase clase gimnaziale. Numitul domn V. Perin a luat însă de nevastă o nepoată de soră a d-lui arhimandrit F. Musta din Caransebeș.

Apoi la Doloave a fost iară impus ca preot S. Bartolomeiu din partea d-lui protopresbiter T. Miclea și consistorul din Caransebeș.

În sinodul protopresbiterial din anul trecut mai mulți membri ai sinodului au dus o luptă, că Glogonul să rămână parohie clasa I., considerând că dispune de sufletele recerute și parohienii stau materialmente bine, dar d-l protopresbiter T. Miclea și D-Voastră d-le părinte Popovici ați vrut să faceți din Glogon a parohie de clasa II., ca să rămână d-l V. Perin la Glogon. D-l protopresbiter T. Miclea împreună cu d-nii dela consistor, ca să-și ajungă scopul, au redus totuși Glogonul la parohie de clasa II., ceea ce e o ilegalitate căci prin aceasta se calcă legile noastre bisericesti, și se desconsideră drepturile credincioșilor.

(Va urma).

CONVORBIRI GLUMETE.

— Din carnetul unui om sincer. —

A admiră — iată singura fericire a omului superior.

Și admirațiunea e tot un sentiment egoist: admir, fiindcă aceasta mă mulțumește.

Scriitorul care se căznește să n'admire opera prietenului, nu știe că el e înșelat: a pierdut câteva clipe de fericire.

Suport cu mai multă ușurință durerile morale, decât pe cele fizice.

Dacă-ți iubești aproapele, nici nu-i dă sfaturi, nici nu-l muștră, nici nu-i dă să citească pe filozofi. Fă-l să ridă — și ti vei fi făcut un mare bine.

Oameni inteligenți sunt aceia cari la baie nu-și potrivește apa după termometru, ci după cum îi rabdă pielea.

Actorii își lasă vara mustățile și iarna nevestele.

O carte care nu te face să te mai gândești la ea după ce ai citit-o, e ca o baie care nu curăță.

Să nu citești de două ori o carte care te-a încântat — dacă vrei să-ți mai placă.

Un englez inteligent, voind să viseze singur, a scos vorba că în parcul orașului sunt șerpi. Iar un român, căruia îi plăceau ochii frumoși ai unei doamne, a scos vorba că la „ședințele literare“ date de dansa, a început să se facă literatură.

Din ziua aceia, englezul a putut visa în parc, netulburat de nimeni, iar românul, tot netulburat, a putut face curte doamnei cu ochi frumoși.

Oare lipsa calităților nu e un defect?

Dacă critica n'ar fi avut în vedere opera viitoare a celui pe care l-a lăudat, ar fi fost mai puțini scriitorii naufragiați.

Două feluri de oameni se înțeleg cu toată lumea: proștii și pungașii.

Două feluri de oameni sunt inteligenți: *deșteptii*, — niște secături gata să facă spirit — și *înțelepții*, oameni serioși, foarte cum se cade și tot atât de plictisitori.

Soarele și poetul răsar frumos, plictisesc cât strălucesc și interesează în amurg.

Și fluviile cele mai furtunoase au câte un colț tănuit, umbrit de sălcii și înconjurat de iarbă — unde apele lor sunt liniștite și pot să oglindească o clipă seninul cerului.

— Fătul meu, apucăturile tale imorale te vor duce în pământ! — spunea un tată fiului său.

— Tată, eu m'ași scutura de ele, dar mi-e peste putință...

— Voința! — iată ce vă lipsește vouă, tinerilor...

... Iar peste un cias, bătrânul se plângea unui prieten că nu se poate lăsa de fumat.

De s'ar putea publica toate glumele obscene, atunci „literatura umoristică“ așa cum se face în România ar fi cel puțin de două ori mai bogată și mult mai spirituală.

Spuneți-mi pe scriitorul care ar putea iscăli cu întreg numele *tot* ce-a scris în viață — și-l voi respecta.

Risipitor ce sunt!.. Când eram mic, mă duceau în teatru la galerie, iar în tren cu clasa a treia. Astăzi, deși știu că din galerie se vede aceeași piesă, iar în clasa a treia ajungi tot atât de repede cu trenul — mărturisesc că îmi place să fiu în contradicție cu adorabila logică a copilariei...

O cugetare spusă limpede, e ca un amurg senin. Pe mine însă, mă impresionează mai mult un soare care apune prin sita norilor.

Puțin spirit îți trebuie — și or'ce defect al tău îl poți transforma într'o calitate.

O prefață bună poate scuză or'ce carte proastă.

Șampania e o băutură foarte scumpă — în raport cu plăcerile pe cari le procură. Totuș, băutorii de șampanie sunt mai inteligenți ca anticicii cari beau pietre scumpe pisate.

Natura e cel mai mare simbolist. Dar, cine disprețuiește mai mult natura — ca poezii simbolisti?

În lumea noastră, nu mai poți spera în fericire, când mintea a învins inima.

Plăcerile nu se premeditează — se improvizează.

O fericire așteptată, e mult mai mică. Numai burghezi așteaptă cu nerăbdare ora mesii.

Când glumești pe socoteala cuiva, gândește-te că la un pas e și calomnia.

Calomnia n-ar avea haz dacă n'ar privi pe cei mai buni prieteni ai noștri.

Un prieten al meu, când se înbătă, făcea toate prostiile din lume: fumă, își gădila cerul-gurii cu limba, spargea pahare cu dinți — și plângea, gândindu-se la o fată care-l trădase.

În America sunt niște croitori cari știu să facă numai mâneci, iar la noi, sunt scriitori cari fac numai poezii.

Câtă vreme „arta cu tendinți“ nu jicnește simțul meu artistic, o prefer celeilalte arte, fiindcă de pe urma ei, am două câștiguri: și mă distrez — și învăț.

„Modestia e o floare mică și albă, care crește în taină, pe marginea potecilor“ — a spus un cugetător — și avea dreptate: trandafirului roșu și greu sau crinului parfumat și înalt — ti va fi peste putință să fie modest.

Cu cât injuriile dușmanului lasă mai rece pe un om distins, cu atât îl dor mai mult ironiile prietenilor.

În odaia vecină, doi prieteni ai mei discută și sunt gata să se incaiere: m'aș duce să-i împac de nu m'aș gândi că răpesc unuia din ei plăcerea de-a eșl învingător.

Dacă vrei să știi cine are dreptate într'o discuție care se prelungește la infinit, fii sigur că cel dela care a pornit discuția e acela.

Cu cât un scriitor va căuta să emoționeze pe cetitor, cu-atât îl va învăța mai mult; dar, cu cât va căuta să-l învețe, cu atât îl va emoționa mai puțin.

Nu e frumos ceiace nu e surprinzător.

Oamenii cari se pot înlocui, sunt de prisos.

Laud calitățile prietenilor mei, ca să se vadă că am marea calitate de a ști să-mi aleg prietenii.

E. Victor.

HANUL DELA STENA.

— Roman din viața macedonenilor. —

III.

Se vesteau cele dintăiu zile ale toamnei. În hanul dela Stena, se grămădeau călători din toate drumurile.

Negustori turci, cu capul ras, cu nasurile turtite, veniau dinspre Bitolia, cu carele încărcate de chilimuri, ulcele, ploști și tot felul de sticlării, podoabe ieftine pentru femeile din Liabra, fesuri pentru arnăuții de peste Gramoz și sumane pentru bacii români, risipiți în văgăunile munților.

Veneau negustori bulgari, pricopsiți în lume; pescari din Prezven, se duceau spre Bitolia cu coșurile încărcate de păstrări și de țiri mărunți; chirstigii din Niculița, Kamenita și pădurile Devolului, poposeau pentru o noapte în hanul din drumul Bitoliei; cărbunari pitici și tăcuți, cu fustanele învechite, se ghemuiau într'un colț și-și numărau megidiile.

Iar pe șoseaua din fața hanului treceau mai în fiecare zi turme de-ale Fărșeroților, spre câmpiile Thesaliei; treceau londoane în fugă, ducând câte un pașă bătrân și gras, cu ochelarii de aur sau pe vr'un bei bogat, sau pe vr'un consul cu chipiu și cu hainele țesute în fire strălucitoare.

Adeseori, un pribeag descălică, se învârtea nițel pe lângă han, pipăia cu opinca trestia din marginea drumului, îmbucă ceva și se pierdea apoi pe drumul prăfuit, printre căpițele uriașe.

Intr'o seară, un flăcău voinic, fecior de gospodar, își opri catărul în drum.

Un turc bătrân scoase capul pe gaura din zid și-l privi.

Iar hangiul bulgar, își duse mâna la piept și la frunte.

— E loc? întrebă flăcăul.

— Este, este! Și pentru douăzeci e loc!... răspuse hangiul — și luând căpăstrul catărului, îl trase spre grajdul de noue, lipit de han.

Călătorul privi împrejur.

Soarele asfințise. Lumini roșiatece încăleau grumajii munților și se prăvăleau în lac. În toate părțile, piscuri verzi încingeau zarea. În fața hanului, lacul întins, cu apele limpezi, își frângea crețurile de tulpinele trestiei și se furișă până lângă drum. Hanul vechiu și înalt, cu două rânduri de odăi, acoperit cu sindrilă, lipit cu pământ galben, stă pe o talpă de munte; era un han zidit de cine știe câtă vreme: în loc de ferestre, avea o gaură cu două scânduri ce se deschideau, în loc de coș, altă gaură. Flăcăul intră. O încăpere umedă, cu două-trei poliți, zicea că e prăvălie; pe jos era podită cu lespezi rare, iar prin tavanul de scânduri, se vedeă ten-cuială odăii de sus.

— Eu unde dorm? întrebă flăcăul.

— Păi... nu prea e loc!... răspuse hangiul. Aici, nu se poate. Alături sunt vr'o treizeci de pietrari. Sus, au arvunit odaia niște negustori. Mai e o odaie, da, acolo nu poți intra, că doarme un schipetar cu nevasta și cu copii; trebuie să pice acum.

— Păi eu unde dorm? se răstă călătorul.

— Ia și dumneata cu negustorii... Ți-or face ei loc... Sau dacă nu, în grajd...

Flăcăul fierbea de mânie. Se urcă pe niște trepte înguste și putrede, și intră în odaia negustorilor.

Erau vr'o cincisprezece. Se uitau mirați la el. Unul mai tânăr, sări să-l bată.

El tăcea din gură. Își puse carabina alături, își desfăcu traista, scoase niște pâine și începă să mănânce.

Deodată, simți că pâinea i-se oprește în gât; îl podidură lacrimile. Intoarse capul și se strecură binișor pe ușă.

Afară începea să inopteze.

Pale de lumină cenușie se frângeau și se risipeau în văzduh; deasupra bălții, se lăsau

aripi de întunec. Trestia foșneă. Pe cer, se deslușiau câteva stele. În praful drumului o turmă de oi gemea ascuțit, ca niște glasuri de copii. Un lătrat de câine se auzea de departe. Iar aproape, țîrlia un greier.

Inoptarea venea cu părerile de rău. Pe sufletul lui Risto Ciava se lăsase tristețea aducerilor aminte. Abia trecuseră două zile de când plecaseră de-acasă și par'că eră altul. Pe drumuri străine, printre oameni neprimitori, lipsit de vorbele blande ale părinților, de glumele prietenilor săi, își vedeă vieța pierdută pentru veșnicie. Unde-l va duce ziua de mâine? Ce vor fi făcând cei de-acasă? De ce plecaseră?

Risto Ciava își ascunse fața în palme. Vedeă curtea bisericii din sat plină de oameni; pe la morminte se aprindeau candelile. Câte o femeie cernită înfigea lumânări pe lepede. Iar ai săi, plângeau pe mormântul proaspăt al lui Timco.

Când își ridică fața, prin pânza lacrimilor văzu noaptea.

Pe șoseaua Ianinei, venia o haraba neagră, cu caii albi. Schipetarul așteptat își scoase femeia și vr'o șase copii din trăsură. Venirea oaspeților aduse sgomot și lumină în hanul singuratec. Feștile fumegânde umbrau din loc în loc, două femei răsărite de nu știu unde, ajutau harabagiului să descarce, câțiva turci își scoaseră capetele rase pe fereastră, iar hangiul bulgar își ducea mâna la piept și la cap.

Un ceas în urmă, toate luminile din han se stânseseră.

Cei cincisprezece negustori turci dormeau, întinși pe scânduri; unii sforăiau, alții oftau, iar altul — mititel și slab de tot — tușea cu înverșunare, se întorcea în toate părțile, blestemă norocul și se ruga lui Alah să-l ducă din lumea asta.

Risto Ciava, întins pe o rogojină, cu traista căpătai, cu pușca alături, nu putea dormi. Il chinuia dorul de-acasă, îl durea cumplit moartea lui Timco.

Acolo, pe scândurile putrede ale hanului, în mijlocul turcilor răi, se simțea înăbușit. Ar fi vrut să se scoale și să iasă pe malul lacului; se gândea însă că s'ar putea împedeca de vr'unul din negustorii adormiți și-și întoarse fața la pământ. Cum ar fi plâns în hohote, cum ar fi alergat în neștire, ca un nebun, cum ar fi lovit în toată lumea!

Se gândea să plece. Noaptea din ajun n'o dormise. Eră obosit, cinzeci de ceasuri de când umblă pe drumuri largi, prin poteci întortochiate, prin păduri dese, pe coaste de munți, pe margini de lacuri. Două zile de când nu pusese capul jos, alergând mereu, gonind spre o altă lume, — o lume — pe care n'o cunoștea, dar în care nădăjduia o viață nouă, cu zile de muncă, cu nopți de odihnă — și alinătoare de dureri.

O va găsi? Cine știe... poate... Un gând tainic îi spunea că el are un rost pe lumea asta. Da, plecarea lui de-acasă va folosi multora. Cui? Nu știa. Un început de vis îl purtă spre țărături senine. Un vis care-i deschidea zări nefârșite, cu munți verzi, cu grădini înflorite, cu păduri scaldate în lumini trandafirii. Vedeă pe oamenii din sat mai veseli, pe femei cu ochii uscați și plini de lumină, pe copii voinici și îmbrăcați în haine mai curate. Nimeni nu va mai plânge de apăsarea nizamilor și de teama bandiților din văgăuni. Munți scaldăți în răsăritul soarelui, cântece de corn, pocnet de puști. Kerim n'o să se mai poarte rău cu săracii; sătenii nu vor mai tremura când i-or auzi calul tropăind. Iar clopotile bisericilor vor răsună mai dulce și mai des. Le auzea prin vis. Un vis frumos care-l răplî din mijlocul negustorilor turci. Nu le mai auzea nici răsuflarea nici sforăitul. Și nici bolnavul parcă nu mai tușea.

Risto Ciava adormise adânc.

(Urmează).

Daniel Vodena.

Scrisori către țărani.

XXIII.

Bade Șofroane!

Multe rele bântuie sufletul omeneș și-l sapă, dar răul cel mai mare între rele, este *desfrânarea*... Această boală bântuie în lume în voia ei și nu-i chip să i-se dea de leac. Ea se naște odată cu omul și, din ce crește el, și-o lasă în voia ei, din ce ea apucă să-l stăpânească și să-l târăie în noroiul negrelor păcate.

Poftele omenești sunt doar chiagul răului pe pământ... Numai din cauza lor se întâmplă toate fără-de-legile, numai din cauza lor omul pierde podoaba dumnezeiască a minții și cade în starea animalului.

Acestui simț rău nu i-se poate împotrivi decât înfrânarea. Dar câtă putere omenească, câtă tărie îi trebuie omului de azi, pentru a se împotrivi aceluia îndemn, care minut cu minut îi ticăie în inimă, care minut cu minut îi sbârnea în urechi!...

Desfrâul calcă în picioare toate legăturile omului cu divinitatea dumnezeiască, el pustiește din inima noastră ultimul sâmbure de cinstă, de rușine și de frică de D-zeu. El, în oarba-i pornire spre împăcarea poftelor, ne împinge la faptele cele mai urite și mai neomenoase.

Bărbatul desfrânat își nenorocește întreaga familie. Își fură copiii luându-le dela gură bucăfura de pâine și cheltuindu-o la cărcime și prin tlupanare.

Tot asemenea face și femeia desfrânată. Înaintea ei credința și tragerea la casă, simțul de rușine și de păcat, sunt niște lucruri prea seci pentru a le lua în băgare de seamă. Astfel ea nu simte și nu va putea simți greutatea traiului, gândul ei mărginindu-se la împodobirea corpului în zorzoane, cari înșală vederea, cari o fac să placă tuturor. Asta-i cea mai mare mulțumire sufletească a unei femei desfrânate.

Și dacă, într-o familie, nenorocul împreună astfel de creaturi, acolo va fi vai și amar, acolo vor crește niște urmași plini de toate viciile, căci viciul desfrânării nu-l vor avea numai în sânge plămădit, dar îl vor vedeă zilnic în casă dela părinții lor, vor șede zilnic cu el alături, până ce, la rândul lor, vor face ceea ce au văzut în casa lor făcându-se: feciorașul va începe a trage mai întâi cu țigara, apoi va bea rachiu și, la vârsta de 16 ani, va fi îmbătrânit, căci nu va mai fi taină pentru el în cele trupești; fata de cum dă să se ridice, își va potrivi hainele cu dichis, va stă ceasuri întregi în oglindă ca să-și vadă obrazul și să-și potrivească părul.

Pe la sate tot s'a mai păstrat viața cinstită de mai de mult, dar și pe-acolo numai în parte. La oraș însă răul acesta a luat întindere mare, așa că nu-i poți stă în cale.

Și din pricina asta, de cele mai multe-ori, omul la 40 de ani e secăt de vlagă. Il vezi trecând pe stradă, cu pași rari, legănându-se, cu ochii stânși și băgați în fundul capului, cu mâinile tremurânde și cu obrazul supt de toate patimile vieții.

Corpul unui asemenea om nu mai are nimic sănătos, el e ca o scorbura putredă, care se leagănă în bătaia vântului până ce un suflu mai tare o doboară la pământ.

Răul cel mai mare e însă, că din asemenea oameni stricați, cari nu mai au nimic bun în sângele lor, se nasc și copii nenorociți, se nasc copii fără vlagă, bolnăvicioși, schilozi și ca vai de lume, pentru cari viața aceasta este un nesfârșit lanț de suferințe, căci ei moștenesc în corpul lor, boalele părinților, ei plătesc păcatele săvârșite de cei-ce i-au născut.

Omul desfrânat devine cu vremea și grețos. Indrăsnit din fire și fără pic de rușine, el nu alege cărările pe cari poate să-și îndeplinească uricioasa-i patimă, gândul lui nu este doar' să figureze printre oamenii cu cinstă, ci el să frământă numai pentru a ajunge la împlinirea dorințelor.

Se întâmplă de multe-ori că omul desfrânat umblă și cu capul spart, infundă închisorile, dar asta n'are de-aface, el rămâne același. Ajunge să bea o dușcă de rachiu, pentruca să-i vezi ochii strălucind într'un foc sinistru, care îi înghiăță sângele în vine.

Desfrâul cuprinde în sine: patima beției, a minciunei, a hoției, a viclesugului, el leagă într'un mănunchiu toate patimile rele cari bântuie în inima omului stricat. Deaceea când cineva îți va zice că ești un desfrânat, să știi că ți-a zis totul, te-a făcut un om de nimic.

Și de-i zice omului desfrânat așa ceva, el e în stare să te străpungă cu cuțitul, pe când omul sănătos la minte și cinstit își caută în adâncul inimii, și văzând că ai mințit, te plătește c'un surâs de milă și-și vede de treabă.

Cam de regulă, se întâmplă, că cei desfrânați aruncă în obraz oamenilor de cinstă acest ponos. Știi pentru ce? Pentru ca să-și ascundă patima lor proprie.

În fața acestui rău, cei-ce au scăpat neatinși, trebuie să fie cu băgare de seamă, bade Șofroane!...

Și mai cu seamă să fim cu băgare de seamă noi, părinții, cari avem copii și cari trebuie să le dăm o creștere creștinească și cinstită dacă vrem să ne bucurăm de ei la bătrânețe, dacă vrem să fie cândva sprijinul neputințelor noastre și să se binecuvinteze numele nostru prin faptele lor.

Școala lucră din toate puterile contra apucăturilor rele ale tineretului. Ea aduce zi cu zi pilde despre cum trebuie să-și ducă omul viața; însăși bucățile de cetire nu sunt altceva decât pilduri bune, cari caută să deschidă mintea copilului la cărările binelui.

Dar ce poate face biata școală, dacă noi n'o vom ajuta prin îngrijirea ce dăm copilului acasă.

Puțini părinți vor fi cari să nu-și iubească copiii, puțini vor fi cari să le dorească răul. Și cu toate acestea mulți părinți fac rău copiilor lor din prea multă dragoste.

A ieșit acuma o datină urită, care a ajuns și pe sate, și anume aceea, că nimic nu putem bea, nu putem mânca fără să dăm copilului, ba de multeori ne lăsăm pe noi fără o pipă de tăbac și îndopăm copilul. Și atât prin îmbrăcăminte cât și prin împlinirea tuturor dorințelor lui, scoatem din el un întrecut, care, învățat să aibă tot ce dorește nu cunoaște răbdarea, ci, la început, până-i mic, plânge dacă nu-i dai ce cere, iar apoi mai târziu, fură și-și face, ori dacă nu fură al altuia, dar nu prețuiește pe al său, ceea ce tot la rău duce.

Prin dragostea prea mare ce o arătăm copiilor, ei la 16 ani, ajung sătui de toate doririle, pentru ei nu sunt taine, a căror aflare să o aștepte pe mai târziu. Prin urmare când cineva pierde simțul nevinovăției, al fecioriei, al necunoscutului la o vârstă, când fața lui ar trebui să fie îmbujorată de curățenie, acela, de sigur, va pierde și simțul rușinei și al păcatului, acela va începe a-și rade de sfatul bătrânilor, la început, apoi va face cinstă pușcăriilor, va nenoroci o femeie, va întemeia o familie schiloadă și se va sfârși ca un nemernic, hulit de toată lumea.

Să ne iubim copiii, căci această iubire este una din virtuțile cele mai creștinești, dar să nu le-o arătăm prin semne văzute de ei, să nu-i lăsăm să cunoască niciodată adâncimea acestei iubiri, ci din contră, să-i facem să simtă că în viața lor sunt datori să cinstescă întâi pe Tatăl ceresc și apoi pe tatăl pământesc, să-i facem să cunoască frica de Dzeu și de păcat și rușinea de cei bătrâni.

Numai așa făcând, numai așa crescând copiii, vom putea să-i ferim de toate relele de mai sus și vom scoate din ei oameni folositori societății omenești și plăcuți Tatălui ceresc...

Dar câți dintre noi țin seamă de așa ceva?...

Nu vedem oare că zilnic se face altfel? Nu vedem că din ce în ce tineretul devine mai rău crescut, mai încăpăținat și mai ticăloșit? Ba da! Și pricina n'avem s'o căutăm într'alt loc, decât în felul cum li s'a povățuit calea vieții în sânul familiei lor, numai în neputința părinților de a se împotrivi pornirilor lor spre rău.

Cine putea vedeă, mai înainte vreme, copii aproape nevrăstnici purtând cuțit la șerpar, răzimirând scaunele cărcimelor, jucând cărți, bând rachiu și fumând în rând cu bătrâni? Astăzi zilnic vezi câte un picu de aceștia, — a cărui mustață nici gând n'are încă să răsară, — trecând pe lângă Dta cu privirea cruntă, cu căciula pe ochi, voind, vezi Doamne, să te bage în răcori cu voinicia lui, zilnic vezi câte o astfel de jivină, în stare de beție, făptuind lucruri rușinoase și nu cutează nime să ia pe acest copilându stricat de urechi; nu, căci după creșterea ce o are, el e în stare să făptuiască chiar și omor contra aceluia ce i-ar nesocoti voinicia lui prea timpurie. Arma în mâna acestor stărpituri omenești devine primejdioasă, ca și focul în mâna copiilor mici, căci nici unii nici alții nu-și dau seamă despre răul ce fac și despre urmările faptei lor nesocotite.

Tineri de aceștia, îmbătrâniți prea de timpuriu se pot vedeă și pe la sate și pe la oraș tot mai des.

Și când te uiti la fața lor suptă și îmbătrânită fără vreme, când vezi răutățile ce zac în mintea și înima unui astfel de om neom, îți vine să-ți întorci privirea într'altă parte, ca și cum ți-ar ieși în cale un lucru uricios și neplăcut.

Vezi, bade Șofroane,ăștia vor fi bătrâni ce vin după noi. Acuma îți poți și Dta inchipui, cari vor fi bătrânii, cari vor veni după ei!... Căci doar răul merge crescând înainte.

Iată de ce trebuie încă din pruncie să omorim în copil printr'o creștere bună, acest vierme otrăvicios, iată de ce nu trebuie să încurajăm pornirea copilului spre rău, din pruncie încă. Că dacă nu ne împotrivim unor astfel de apucături, până ce ie copil mic, când va fi mai mare ne-am împotrivii dar nu mai avem putere și așa ne uităm cu durere la ființa denaturată a cărui părinte de multe-ori ni-e rușine că suntem.

Să altoim simțul rușinei și frica de păcat în inima mlădițelor tinere, întocmai cum grădinarul altoiește fructele alese în tinerele surcele de pomi. Și când mlădițele acestea vor începe a da roade, bucuria noastră va fi asemenea cu a grădinarului care culege fructele cele bune și gustoase.

Asta nu numai că e bine, dar suntem chiar datorii s'o facem!... *Delasântioana.*

ȘTIRI.

AVIZ. Odată cu numărul acesta, expediăm mandate poștale acelor abonați cari n'au plătit pe pătrarul prim și al doilea, rugându-i să binevoiască a ne trimite de urgență costul abonamentului.

O nălucă. „Irredenta română“, aceasta e nălucă cu care guvernării noastre s'au obicinuit să sperie pe cetățenii pacinici ai acestei țări. În zilele din urmă mai multe ședințe ale camerei au fost consacrate măcinării acestui subiect ingrat. Deputații noștri au desfășurat pe larg motivele acestor invinuri perverse... „Irredenta română“. În întreg trecutul nostru politic neamul nostru nu are la răvaș nici o clipă de șovăire în alipirea lui cătră dinastie. Nici când tendințe de separatism în sânul nostru nu s'au putut intrupă într'un principiu politic. Atunci de ce atâtea rodomontade ca o nălucă? De ce? Fiindcă e prielnică digestiei bugetare o asemenea zarvă. Clișeul e vechiu și destul de uzat. Cel care șterpelește ceva pe la târguri scapă mai curând dacă strigă mai tare ca toți: prinde-ți hoțul! De ce ne-am supăra dacă unii politicieni mai au naivitatea să creadă că acest clișeu uzat prinde încă?

Șezătoarea literară și artistică a V-a a tinerimei române s'a ținut în Cluj, la 3 Maiu st. v. 1908, cu următorul program: Dima: 1. Marș festiv. (Deșteaptă-te Române); 2. Un capitol din școala libertății, conferință de Dr. Cassiu Maniu; 3. a) Wagner: Recitativ și romanța din opera „Tannhäuser“; b) Schumann: „Grenadierii“, cântate de Nicolae Brătian (bariton), A. Pongrácz (pian); 4. Goga: „Oltul“ decl. de Octavian Costea; 5. 3 Maiu (Rolul tinerimei odată și chemarea ei astăzi), conferință de Liviu I. Dan; 6. Bethoven: „Adagio“ din sonata „Clar de lună“, executate de Nicolae Brătianu, (Vioară) A. Pongrácz (pian); a) Kiriac: „Hi, hai murgule“, b) Bena: „Hora Daciei“ cor; 7. a) Beriot: Concert pentru vioară I. II.; 8. „Vivandiera“, cor; 9. Schumann: „Baladă“ exec. la pian de A. Pongrácz.

In afacerea Eulenburg, ziarul *Lokalanzeiger* anunță că o nouă pechiziție a fost făcută la castelul Liebenberg. Întâi, s'au cerut prințului cheile dela biroul său, el a protestat împotriva acestei violări a corespondenței sale private cu atâtea înverșunare, încât a avut o mică sincopă. E interesant să se știe că scrisorile dela împărat și dela oameni politici, nu mai sunt de mult la Liebenberg.

Unele ziare spun că prințul Eulenburg suferă de nervi, în urma cantităților considerabile de morfină, pe cari le-a luat împotriva insomniei.

Rusia și Turcia. — O depeșă din Petersburg afirmă că Țarul a cerut sultanului, prin Zinoviev, ambasadorul Rusiei la Constantinopol, explicațiuni în chestia concentrării trupelor turcești la frontiera rusească.

Doi ofițeri din statul-major rus, au plecat spre această graniță, să dea seama de adevărata situație.

Sultanul a promis să ordone dislocațiunea trupelor, intrucât Rusia se crede amenințată prin această concentrare.

Feminism american. Din New-York se telegrafiază că apropiatele alegeri legislative din Ohio, nu vor fi lipsite de interes și mai ales de pitoresc.

Două mari dame engleze, ducesa de Manchester și contesa de Warwick, al căror infocat socialism îl cunoaște întreaga lume și-au propus să transverseze Atlanticul, ca să treacă în America și să lupte pentru candidatul socialist. În schimb, candidatul republican are de partea sa pe d-na Longworth, fiica președintelui Roosevelt — și care a promis că va vorbi la întrunirile publice.

La teatru. — Ghițior, repetent în clasa I a auzit minuni despre o cunoscută sopranistă.

Aseară întâlnind-o la teatru, a întrebat-o:

— Doamnă, d-ta mi-se pare că la un concert n'ai cântat bine o doină.

— De unde știi? — întrebă foarte minunată, doamna cu pricina.

— Păi... nu ți-a strigat lumea să mai cânti odată?...

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.
Red. responsabil: OVIDIU GRITTA.

În fabrica de Var din Orlat, se arde și expediază zilnic, în mare și mic, renumitul
Var de Orlat
liber de piatră și sigură.
Preț moderat, serviciu prompt și real.
I. Banciu & Co.
Orlat.

La Croitoria universală

str. Cîsnădiei 34 SIBIIU str. Cîsnădiei 34

Subscrisul îmi iau voiă a atrage atențiunea On. Public român asupra croitoriei mele militare și civile în care se confecționează

reverenzi

și tot felul de uniforme după croiul mai nou.

Totdeauna stau la dispoziția Onoratului Public pentru a pregăti un lucru solid și deplin corespunzător.

Pentru comande cât mai multe, rog pe Onoratul Public a-mi oferi binevoitorul sprijin. Comandele urgente se efectuează în timpul cel mai scurt.

Semnând cu toată stima:

I. Petrașcu
m. croitor.

10-10

Spre plăcută știre!

După o favorabilă cumpărare, sunt în plăcuta pozițiune a oferi Onoratului public cele mai bune și ieftine articole de primăvară.

Cu deosebită stimă:

Gerson Grünblatt,
Confecțiune de Dame, Domni și copii.
Depozit de pălării și ghetete.
Sibiiu, Piața mare Nr. 3-5.
Palatul Bodencredit Anst.

9-10

Banca de asigurare

„TRANSYLVANIA“

— din Sibiiu —

intemeiată la anul 1868

în Sibiiu, str. Cîsnădiei Nr. 5 (edificiile proprii).

Fonduri de întemeiere și de rezervă 2.161.399-11 cor.

asigurează în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune,

edificii de orice fel, mărfuri, mobile, vite, produse economice etc.

asupra vieții

în toate combinațiile: capitale pentru cazul morții, asigurări de zestre, de copii, de studii, rente pe vieată etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent la decedare.

Valori asigurate contra incendiului:
95.816.412 — coroane.

Capitale asigurate asupra vieții:
9.882.454 — coroane.

Dela întemeiere s'au solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4.484.278-83 coroane,

pentru capitale asigurate pe vieată 4.028.113-12 coroane.

Oferte și orice informațiuni se pot lua dela: Direcțiune în Sibiiu, str. Cîsnădiei Nr. 5, etagiu I, curtea I, și la agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea-mare, dela subagenții din toate comunele mai mari.